

значення достатності споживання та самозабезпечення продуктами харчування населення України.

Висновки з проведеного дослідження. Вітчизняна та світова наукова думка залишає дискусійним питання визначення індикаторів та критеріїв продовольчої безпеки. Головним нормативно-правовим актом, що регламентує офіційне визначення стану продовольчої безпеки України, залишається затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2007 р. № 1379 Методика визначення основних індикаторів продовольчої безпеки.

Офіційна методика визначення основних індикаторів продовольчої безпеки може бути удосконалена шляхом розрахунку показників з урахуванням соціальних стандартів, зокрема споживчого кошику та прожиткового мінімуму. У нормальних умовах мінімальний рівень оплати праці повинен відповідати вартості набору товарів і послуг, які входять до споживчого кошика, включаючи не тільки фізіологічні потреби, але й забезпечення кваліфікаційного зростання і розвитку творчого потенціалу працівника.

На закінчення необхідно підкреслити, що розрахунок індикатора достатності споживання за споживчим кошиком є мірилом реального стану продовольчої безпеки в Україні, це рівень, підвищення якого необхідно прагнути усіма можливими способами, а саме за рахунок ефективної політики підтримки доходів населення, що дозволить забезпечити динаміку їх зростання відповідно до темпів підвищення обсягів виробництва.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є уточнення розрахунку індикаторів оцінювання продовольчої безпеки України, а саме достатності запасів зерна у державних ресурсах, економічної доступності продуктів, диференціації вартості харчу-

вання за соціальними групами, ємності внутрішнього ринку окремих продуктів, продовольчої незалежності за окремими продуктами з урахуванням соціальних стандартів та їх використання у практичній діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гойчук О.І. Продовольча безпека : монографія / О.І. Гойчук. – Житомир : Полісся, 2004. – 348 с.
2. Мудрак Р.П. Структурні диспропорції національної економіки та продовольче забезпечення населення / Р.П. Мудрак // Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С. 50-55.
3. Лайко П.А. Продовольча безпека в Україні й у світі / П.А. Лайко, М.Ф. Бабієнко, Є.А. Бузовський // Економіка АПК. – 2004. – № 9. – С. 8-14.
4. Щекочин О.С. Формування пріоритетів та розвиток аграрної політики України : монографія / О.С. Щекочин. – К. : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2009. – 278 с.
5. Пасхавер Б. Сучасний стан продовольчої безпеки / Б. Пасхавер // Економіка України. – 2006. – № 4. – С. 43-50.
6. Резнікова О.С. Удосконалення механізму забезпечення продовольчої безпеки в Україні / О.С. Резнікова // Економіка АПК. – 2010. – № 5. – С. 35-38.
7. Звягільський Ю.Л. Рівень заробітної плати – індикатор ефективності програми економічних реформ / Ю.Л. Звягільський // Економіка України. – 2013. – № 4(622). – С. 73-84.
8. Сокол М.В. Прожитковий мінімум та його значення у формуванні якісної системи соціальних стандартів / М.В. Сокол // Форум права. – 2012. – № 4. – С. 841-846 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://arhive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-4/12cmvccc.pdf>.
9. Закон України «Про прожитковий мінімум» : від 15.07.1999 р., № 966-XIV // ВВР України. – 1999. – № 38. – Ст. 348.
10. Морозюк Н.С. Індикатори оцінювання продовольчої безпеки / Н.С. Морозюк // Управління проектами та розвиток виробництва : зб. наук. праць. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. – № 2(42). – С. 92-97. – Режим доступу : <http://www.pmdp.org.ua/images/Journal/42/12mnsopb.pdf>.

УДК 330.322

Голобородько Т.В.
старший викладач кафедри інноваційного менеджменту
та управління бізнес-процесами
Криворізького національного університету

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ТА ДОСВІД СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті представлені основні результати діяльності сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області. Досліджені специфіка, стан та тенденції розвитку інвестиційних процесів в сільському господарстві. Проведена економічна оцінка ефективності інвестицій сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, сільське господарство, ефективність діяльності, ефективність інвестиційних процесів.

Голобородько Т.В. ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА И ОПЫТ СТИМУЛИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ ДНЕПРОПЕТРОВСКОЙ ОБЛАСТИ

В статье представлены основные результаты деятельности сельскохозяйственных предприятий Днепропетровской области. Исследованы специфика, направления и состояние инвестиционных процессов в сельском хозяйстве. Проведена экономическая оценка эффективности инвестиций сельскохозяйственных предприятий Днепропетровской области.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная привлекательность, сельское хозяйство, эффективность деятельности, эффективность инвестиционных процессов.

Goloborodko T.V. ECONOMIC EVALUATION AND EXPERIENCE PROMOTION OF INVESTMENT PROCESSES IN AGRICULTURE IN DNIROPETROVSK REGION

The article presents the main results of agricultural enterprises in Dnipropetrovsk region. The specificity, status and trends of investment processes in agriculture are investigated. The economic evaluation of the effectiveness of farm investments in Dnipropetrovsk region is done.

Keywords: investment, investment attractiveness, agriculture, effectiveness of the efficiency of investment processes.

Постановка проблеми. Важливим елементом здійснення структурних зрушень вітчизняної економіки, розвитку інноваційного сектору виступають інвестиції. Інтенсивний розвиток інвестиційних процесів сільськогосподарських підприємств забезпечить ринкову трансформацію економіки, сприятиме її входженню у світове співтовариство. Розвиток та динаміка інвестиційних процесів у сільському господарстві формують стратегічну основу сталого економічного зростання економіки регіонів, країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок в економічну теорію засад інвестиційної діяльності, економічної оцінки ефективності інвестицій та інвестиційної привабливості зробили вітчизняні науковці: І.П. Андрушків, О.В. Колянка, І.І. Вініченко, В.М. Гриньова, В.В. Ковальов, В.С. Кравців, М.І. Крупка, Н.П. Резнік, Н.Д. Свірідова, А.І. Сухоуков, Н.О. Шевченко та ін.

Разом з тим, незважаючи на величину та значимість наукових досліджень, присвячених цій проблемі, окремі питання інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств залишаються недостатньо вивченими й потребують подальшого дослідження.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає у визначенні стану та напрямів інвестиційних процесів у сільському господарстві Дніпропетровської області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головна функція інвестицій полягає у розширеному відтворенні виробництва, адже саме інвестиції є рушієм економічного зростання. Можна стверджувати, що інвестиції є необхідною умовою поступового розвитку всього суспільства і, в першу чергу, через ті види діяльності, які в окремі періоди є досить привабливими [1]. Наявність природних ресурсів та їх диверсифікація є одними із вирішальних факторів, що роблять ту чи іншу область інвестиційно привабливою. У «Рейтингу інвестиційної привабливості регіонів» [2] за 2013 рік Дніпропетровська область займає 2 місце за цими показниками. Відповідні кліматичні умови області, земельні та водні ресурси сприяють ефективному розвитку сільського господарства, розвитку інвестиційних процесів.

Дніпропетровська область – найпривабливіша для іноземних інвесторів серед регіонів України [3].

Про основні показники діяльності сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області свідчать дані таблиці 1.

Площа сільськогосподарських угідь Дніпропетровської області складає понад 2,5 млн га (5,3% сільгоспугідь України) [4], із них рілля – 2,1 млн га. За площею земель сільськогосподарського призна-

чення Дніпропетровська область займає 2 місце (одразу після Одеської області) [2].

Земельні ресурси Дніпропетровської області перевищують земельні ресурси ряду країн світу, наприклад: Австрії, Греції, Данії, Нідерландів, Фінляндії та Швейцарії [6].

Забезпеченість ріллею на одного мешканця Дніпропетровської області становить 0,75 га. Для порівняння: аналогічний показник у Німеччині становить 0,20 га; Великобританії – 0,15 га, а середній показник у світі дорівнює 0,29 га. [7]. Така частка сільськогосподарських угідь Дніпропетровської області (більше 78% від загальної площі) свідчить про значний потенціал розвитку аграрного сектору.

Біля 61,7% посівних площ сільськогосподарських культур Дніпропетровської області займали зернові та зернобобові культури, врожайність яких у 2013 році склала 31,9 центнера з 1 га зібраної площі. Для порівняння: середня врожайність по Україні – 31,2, у світі – 33,6 центнера з 1 га зібраної площі [6].

За організаційно-правовими формами сільськогосподарські підприємства функціонують у формі господарських товариств, приватних підприємств, виробничих кооперативів, фермерських господарств, державних підприємств та підприємств інших форм господарювання. У Дніпропетровській області найбільшою є кількість фермерських господарств.

Кількість діючих сільськогосподарських підприємств дещо зменшилася у 2013 році (на 44 од.) до рівня 2010 року. Дана ситуація пояснюється тим, що рівень рентабельності виробництва тваринництва у 2013 році був дуже низьким. Продукція рослинництва в Дніпропетровській області користується попитом та має експортний потенціал, а продукція тваринництва не є конкурентоспроможною ні на внутрішньому, ні на зовнішньому ринках.

У структурі сільськогосподарського виробництва більшу частку займають домогосподарства. При цьому домогосподарства значно поступаються сільськогосподарським підприємствам як за обсягами виготовленої продукції, так і за ефективністю виробництва, оскільки вони є малими за розмірами і використовують в основному ручну працю [2].

Зменшення кількості діючих сільськогосподарських підприємств призвело до зменшення кількості найманих працівників. Варто відзначити, що за чисельністю економічно-активного населення Дніпропетровська область посідає 2 місце (відразу після Донецької) [2].

Валова продукція сільського господарства Дніпропетровської області в економіці України складає 6% [5], що на 0,8 в.п. більше ніж у 2012 році. За цим показником Дніпропетровська область займає 3 місце серед інших регіонів України [6].

Таблиця 1

Основні показники діяльності сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області

Показники	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік
Площа сільськогосподарських угідь, тис. га	2514,6	2514,2	2514,3	2513,2
Кількість діючих сільськогосподарських підприємств	4015	4014	4359	4315
Кількість найманих працівників підприємств сільського господарства, тис. осіб	38,2	38,7	39,3	37,1
Валова продукція сільського господарства, млн грн	12348,3	14475,5	11535,4	15128,5
Прибуток від реалізації сільськогосподарської продукції в сільськогосподарських підприємствах, млн грн	1133,4	1487,2	1035,9	1011,2
Рівень рентабельності сільськогосподарського виробництва в сільськогосподарських підприємствах, %	28,1	32,2	17,9	16,8

Джерело: складено за даними [4-6]

Рослинництво більш розвинене в області, ніж тваринництво (рис. 1). У 2013 р. рослинництво становило 55,8% випуску сільськогосподарської продукції. Основними культурами є зернові, цукровий буряк, соняшник, овочі. За обсягом виробництва насіння соняшнику область займає перше місце по Україні.

Тваринництво представлене переважно виробництвом м'яса, попит на яке почав зростати починаючи з 2005 року. За основними видами м'яса та м'ясних продуктів в баланс виробництва та споживання переважає м'ясо птиці (48%) [6].

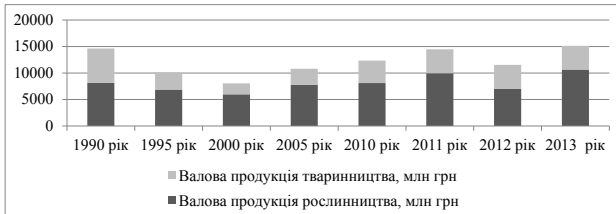

Рис. 1. Валова продукція сільського господарства Дніпропетровської області

Джерело: побудовано за даними [6]

Рівень рентабельності сільськогосподарського виробництва у сільськогосподарських підприємствах практично вдвічі зменшився у 2013 році порівняно із 2011 роком (значне зменшення у 2012 році). Таке зменшення рентабельності сільськогосподарського виробництва у 2012 році в основному пов'язане із збитковістю виробництва зерна, цукрових буряків, молока, великої рогатої худоби на м'ясо, птиці на м'ясо. Серед основних сільськогосподарських культур рентабельним було виробництво соняшника.

Динаміку інвестиційного процесу в сільському господарстві області відображено на рис. 2.

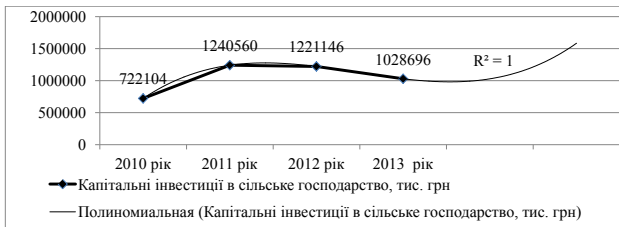

Рис. 2. Капітальні інвестиції в сільське господарство Дніпропетровської області

Джерело: побудовано за даними [6]

У 2013 році прямі іноземні інвестиції у сільське, лісове та рибне господарство зросли на 15%, тоді як в економіку загалом – лише на 5%. Аграрії Дніпропетровщини залучили 6,3% прямих іноземних інвестицій [4; 5].

Показники ефективності інвестиційних процесів сільськогосподарських підприємств представлені у таблиці 2.

Дані таблиці свідчать, що на кожний гектар сільськогосподарських угідь у 2013 рр. припадало 409,32 грн інвестицій в основний капітал сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області.

Вкладення інвестицій у 2011 році та у 2012 році виявилось неефективним з точки зору отриманих доходів від реалізації сільськогосподарської продукції області. У зазначені роки були отримані відповідні фінансові результати на вкладений капітал. У 2013 році сільськогосподарські підприємства області, використавши меншу суму інвестицій, отримали на 5,26 грн більше доходу та на 0,13 грн більше прибутку з 1 грн інвестованих коштів.

SWOT-аналіз регіонів України [2] дав можливість виявити наступні сильні сторони Дніпропетровської області: сприятливе бізнес-середовище, захист інвестора, високий рівень знань випускників, активність регіональної влади. Серед слабких сторін було виділено: забруднене навколишнє середовище, відносини бізнесу з податковою службою. Залежність від природних ресурсів та тимчасові коливання попиту на ринках є основними загрозами розвитку області. Серед можливостей області варто виділити диверсифікацію виробничої діяльності (підвищення ресурсозбереження).

Щодо активізації інвестиційної діяльності підприємств, то роль органів місцевої влади полягає у співробітництві з місцевим бізнесом у вирішенні економічних проблем, головною з яких є нестача фінансових ресурсів. Адміністрація регіону повинна виступати його комерційно-фінансовим партнером і одночасно гарантом реалізації великих інвестиційних проектів. У галузях, інвестування яких пов'язане з підвищеним ризиком для приватного капіталу, частка інвестицій регіональних органів влади повинна збільшуватися [8].

Створення іміджу Дніпропетровщини як надійного бізнес-партнера ведеться у декількох напрямках. По-перше, в регіоні працює Дніпропетровське інвестиційне агентство (DIA) [1]. Воно повністю орієнтоване на інвестора як на клієнта. Функція DIA – найкращим чином представити потенційним інвесторам всю повноту можливостей регіону, супроводжувати і надавати їм сприяння на всіх етапах – від вибору майданчика та дозвільних процедур до будівництва нового об'єкта і початку роботи. Всі послуги агентства безкоштовні, це інвестиції обласної влади в інвестиційну привабливість Дніпропетровської області. У кінцевому результаті, створені робочі місця і приріст податкових відрахувань – саме так вимірюється ефективність DIA. На даний момент Агентство супроводжує 16 проектів із загальним бюджетом в 754 млн доларів. По-друге, це промоушн інвестиційного потенціалу Дніпропетровщини. У 2013 році інвестиційний та культурний потенціал області представлений у 10 країнах світу – Італії, Чехії, Німеччині, Китаї, Індії тощо [3].

Для ефективного процесу інвестування сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області

Таблиця 2

Показники ефективності інвестиційних процесів сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області

Показники	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік
Капітальні інвестиції на 1 га сільськогосподарських угідь, грн	287,16	493,42	485,68	409,32
Капітальні інвестиції на 1 працівника, грн	18903,25	32055,81	31072,42	27727,65
Валова продукція сільського господарства на 1 грн інвестицій, грн	17,10	11,67	9,45	14,71
Прибуток від реалізації продукції сільського господарства на 1 грн інвестицій, грн	1,57	1,20	0,85	0,98

необхідно визначити пріоритетні напрями розвитку галузі, найбільш доцільні на даний період часу об'єкти інвестування; розробити заходи мотивації праці для залучення висококваліфікованих працівників; забезпечити перехід економіки області на інноваційну модель розвитку; визначити можливості накопичення власних джерел фінансування інвестицій та інновацій.

Висновки з проведеного дослідження. З наведеного вище можна зробити наступні висновки. Дніпропетровська область є однією із перших в рейтингу інвестиційної привабливості областей України, має достатні можливості для залучення інвестиційних ресурсів в аграрний сектор. При цьому спостерігається нестабільність в отриманні адекватних реальним можливостям результатів діяльності сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області: зменшується кількість діючих сільськогосподарських фермерських господарств, відбувається відтік кваліфікованих кадрів, зменшується сума отриманих доходів та прибутків підприємств, що в результаті відображається у погіршенні ефективності сільськогосподарської діяльності. Розраховані показники ефективності інвестиційного процесу в Дніпропетровській області демонструють незначні та нерівномірні обсяги залучення капіталовкладень, погіршення їх ефективності у 2013 році. Але така негативна тенденція на сільськогосподарських підприємствах Дніпропетровської області є недовготривалою і епізодичною, більшість проблем можна вирішити у найближчій перспективі.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є виявлення серед основних показників со-

ціально-економічного розвитку Дніпропетровщини найбільш корельованих до впливу залучених у регіон інвестицій, що дозволить визначити перспективи розвитку сільськогосподарських підприємств та окреслити пріоритетні напрями інтенсифікації інвестиційних процесів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Андрушків І.П. Інвестування регіональної економіки та його ефективність в Україні : монографія / І.П. Андрушків, О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин ; Львів. комерц. акад. – Л., 2010. – 192 с.
2. Урядовий портал: Держінвестпроект: інвестиційна привабливість регіонів, повна версія рейтингу та звіту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/>.
3. Дніпропетровська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.adm.dp.ua/OBLADM/obldp.nsf/document.xsp?id=47E99B96E9142273C2257C5C004CA9E7>.
4. Головне управління статистики у Дніпропетровській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dnprstat.gov.ua/statinfo/sg/sg5.htm>.
5. Статистичний збірник «Дніпропетровщина у цифрах у 2013 році» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dnprstat.gov.ua/catpub/public_komplex/public_komplex.htm.
6. Статистичний збірник «Сільське господарство України» за 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agroua.net/statistics/>.
7. Дніпропетровське інвестиційне агентство [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dia.dp.ua>.
8. Колянко О.В. Регіональне управління інвестиційними процесами : монографія / О.В. Колянко ; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. – Л., 2009. – 248 с.

УДК 330.137

Жмудська І.Б.

аспірант кафедри підприємництва

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ТЕОРІЇ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ КОРПОРАТИВНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ЧЛЕНСТВА В СОТ

Стаття присвячена актуальним теоріям та моделям формування конкурентоспроможності корпоративного підприємництва в умовах членства в СОТ. У статті розглянуто такі стратегії: стратегія факторних переваг, стратегія розвитку конкурентоспроможності на основі інвестицій, стратегія розвитку конкурентоспроможності на основі інновацій. Значну увагу приділено питанню формування конкурентних переваг корпоративного підприємництва в Україні.

Ключові слова: конкурентні переваги, конкурентоспроможність, СОТ, корпоративне підприємництво, глобалізація.

Жмудская И.Б. ТЕОРИИ И МОДЕЛИ ФОРМИРОВАНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ КОРПОРАТИВНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УСЛОВИЯХ ЧЛЕНСТВА В ВТО

Статья посвящена актуальным теориям и моделям формирования конкурентоспособности корпоративного предпринимательства в условиях членства в ВТО. В статье рассмотрены такие стратегии: стратегия факторных преимуществ, стратегия развития конкурентоспособности на основе инвестиций, стратегия развития конкурентоспособности на основе инноваций. Значительное внимание уделено вопросу формирования конкурентных преимуществ корпоративного предпринимательства в Украине.

Ключевые слова: конкурентные преимущества, конкурентоспособность, ВТО, корпоративное предпринимательство, глобализация.

Zhmudska I.B. THEORIES AND MODELS OF FORMING OF COMPETITIVENESS OF CORPORATE ENTERPRISE IN THE CONDITIONS OF MEMBERSHIP IN WTO

The article is devoted to actual theories and models of forming of competitiveness of corporate enterprise in the conditions of membership in the WTO. Such strategies are considered in the article: strategy of factor advantages, strategy of development of competitiveness on the basis of investments, strategy of development of competitiveness on the basis of innovations. Considerable attention is spared the question of forming of competitive edges of corporate enterprise in Ukraine.

Keywords: competitive edges, competitiveness, WTO, corporate enterprise, globalization.